

Hoe maak je een probleem gezamenlijk grijpbaar?

Wanneer je als samenwerkingsgroep in een proces zit om te transformeren (zie: [artikel 1 over leren transformeren](#)) en alle partijen het idee om samen een probleem aan te pakken hebben geaccepteerd (zie: [artikel 2 over leren transformeren](#)), heb je een werkbare basis. Dan is de procesbegeleider aan zet. Deze moet het vraagstuk waar je gezamenlijk mee aan de slag gaat concreter (en dus specifiek) te maken. Vraagstukken staan in eerste instantie vaak in algemene (beleids)termen omschreven. En zolang samenwerkingspartijen in abstracte bewoordingen praten en formuleren, blijft het ongrijpbaar.

Hoe maak je een vraagstuk specifiek?

Een procesbegeleider maakt een vraagstuk specifiek door te focussen op zaken als:

Wat betekent het voor de mensen die er in de praktijk mee te maken hebben?

Waar lopen ze tegenaan?

Hoe gaan ze ermee om?

Praktijkvoorbeeld: Wonen en Zorg

'Woonpartijen' en 'zorgpartijen' spraken in een raamovereenkomst in vrij algemene bewoordingen af om meer met elkaar samen te werken omdat ze wonen en zorg meer integraal willen benaderen.

De eerste stappen waren daarmee dus al gezet en de vervolgstap binnen het proces was om een gedetailleerder beeld te krijgen van de gezamenlijke opgaven. Daarom volgden er individuele gesprekken (guided conversations) met sectorvertegenwoordigers van alle betrokken partijen zoals het gemeentelijke sociaal domein, het gemeentelijke fysieke domein, de woningcorporatie, de ouderenzorg, de gehandicaptenzorg, de geestelijke gezondheidszorg en de jeugdzorg.

Met deze sectorvertegenwoordigers sprak de procesbegeleider over:

- Hun motivatie voor deelname aan de gezamenlijke woon-zorg afspraken;
- De concrete vraagstukken waar ze als eerste mee aan de slag willen gaan;

Een analyse van deze gesprekken leverde een concreter beeld op van de opgaven waar de gezamenlijke partijen mee aan de slag willen gaan:

1. Bouwen en clusteren van zorg

Om zorg te kunnen leveren is het belangrijk dat mensen met een zorgvraag dichtbij elkaar, geclusterd, kunnen wonen. De samenwerkingspartijen denken dat in deze woon-zorgclusters er meer samenwerking mogelijk is tussen de verschillende zorgsectoren.

2. Zorgende gemeenschappen

Het welzijn van cliëntgroepen hangt niet alleen samen met het hebben van een fijne woning, maar wordt mede bepaald door een verbondenheid met de buurt. De zorg heeft er belang bij dat cliënten een steunend sociaal netwerk hebben, maar is niet in staat om dit zelf te organiseren.

3. Vraag naar woningen is groter dan aanbod

Hoe gaan we om met deze schaarste? Het is belangrijk dat woningen op een eerlijke manier worden verdeeld; dat de mensen die het hardst een woning nodig hebben voorrang krijgen. Er is behoefte aan nieuwe criteria voor het toewijzen van woningen op een manier die uit te leggen is aan de samenleving.

Tijdens een bijeenkomst in september 2025 waren alle samenwerkingspartijen aanwezig. Toen is afgesproken om rondom deze thema's concrete pilotprojecten vorm te gaan geven.

Praktijkvoorbeeld: Welzijn Jeugd

In algemene zin is het slecht gesteld met de mentale gezondheid van de jeugd in Zeeuws-Vlaanderen. De meest recente gezondheidsmonitors (de gezondheidsmonitor Jeugd 2023-2024 en de gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024-2025) laten dit zien. Ten opzichte van voorgaande monitors is de mentale gezondheid van de jeugd verder achteruit gegaan en ten opzichte van het landelijke en Zeeuwse gemiddelde valt de regio Zeeuws-Vlaanderen in negatieve zin op. De jeugdige inwoners van Zeeuws-Vlaanderen ervaren veel stress, eenzaamheid en pesten en ook de prevalentie van het middelengebruik en suïcide(gedachten) is in deze regio hoog tot zeer hoog. In lijn met de toenemende mentale gezondheidsproblemen stijgt ook de vraag naar jeugdzorg. Sinds 2021 ligt de vraag naar jeugdzorg in Zeeuws-Vlaanderen boven het landelijk gemiddelde en wordt de regio ieder jaar geconfronteerd met hogere kosten.

Veel partijen, inclusief ouder(s) en kinderen, zijn betrokken bij deze opgave. Door op concrete locaties te gaan kijken hoe alle partijen (samen)werken aan het welzijn van de kinderen en jongeren ontstaat een duidelijker beeld van de factoren en omstandigheden die van invloed zijn. Op drie verschillende scholen (in een kindcentrum, op een VO school en een school voor speciaal onderwijs) worden casestudies uitgevoerd. Op deze locaties worden ook geleide gesprekken gevoerd (guided conversations) om tot een scherper, gedetailleerder beeld te komen van de situatie. Een belangrijke constatering is dat de sociaal-emotionele ontwikkeling van veel kinderen achterloopt. Al in de voorschoolse opvang wordt dit opgemerkt. Hoe ouder de kinderen worden, hoe zwaarder de problemen zijn die hieruit voortvloeien. Oplossingen moeten worden gezocht in een verbeterde samenwerking met en ondersteuning van ouders.

Transformatieproces in gang

Het zijn twee verschillende casussen met zeer uiteenlopende partijen, maar guided conversations leiden in beide gevallen tot een duidelijker beeld van de thema's waar de gezamenlijke partijen aan willen gaan werken en ze zorgen voor een scherper beeld van de omstandigheden en factoren die van invloed zijn op het vraagstuk. Dat beeld vangen we in een rijke plaat ter validatie voor alle betrokkenen zodat ze kunnen kijken welke vervolgstappen ze kunnen zetten.

In een vervolgartikel lees je meer over de inzet van de 'gereedschapskist' met daarin tools zoals guided conversations en de rijke plaat die wordt gebruikt voor het presenteren van resultaten.